

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 8 Tdo 201/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.201.2022.1

Číslo: 27/2022

Právní věta:

Skutečnost, že po zpracování znaleckého posudku znalcem zapsaným v seznamu znalců za splnění podmínek § 105 tr. ř. a zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech (dále jen „zákon o znalcích“), znalec ukončí svou činnost podle § 14 odst. 3 písm. c) zákona o znalcích oznámením o ukončení znalecké činnosti, nebrání v tom, aby tento znalec byl za splnění hledisek § 108 tr. ř. vyslechnut jako znalec přibraný *ad hoc*. Učinit tak lze, byl-li opětovně poučen ve smyslu § 106 tr. ř., složil-li slib podle § 5 odst. 2 zákona o znalcích (srov. § 26 odst. 3 zákona o znalcích) a nebránil-li takovému postupu důvody pro jeho vyloučení podle § 18 zákona o znalcích.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.03.2022

Spisová značka: 8 Tdo 201/2022

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Znalecký posudek

Předpisy: § 108 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 11. 1996, sp. zn. [4 To 862/96](#), uveřejněné pod číslem 55/1997 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2009, sp. zn. [6 To 73/2009](#), uveřejněný pod číslem 46/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2017, sp. zn. 2 To 79/2017

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 7. 2018, sp. zn. 2 To 42/2018

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 2 To 75/2012

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného V. K. podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 To 124/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 17 T 86/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Znojmě ze dne 3. 5. 2021, sp. zn. 17 T 86/2020, byl obviněný V. K. uznán vinným zločinem pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že v přesně nezjištěné době nejméně od roku 2010 do konce roku 2017 v obci XY, okres XY, zprvu v rodinném domě č. p. XY, později v rodinném domě č. p. XY v různé denní a noční době opakovaně jiným způsobem pohlavně zneužíval svého nevlastního vnuka – poškozeného nezletilého AAAAA (pseudonym) tak, že v období jeho pobytů u obviněného jej hladil na prsou, osahával na celém těle včetně intimních partií, třel mu penis a prováděl felaci, zasouval mu prsty do konečníku a požadoval, aby mu rovněž sáhl na penis, chodil před poškozeným nahý, přičemž u tohoto jednání obviněný na sobě neměl spodní prádlo, měl pouze župan, případně byl obnažen. Tohoto jednání se obviněný dopustil přesto, že bezpečně věděl, že poškozený v dané době nedosáhl věkové hranice 15 let, a takto jednal v době, kdy mu byl poškozený svěřen k doзору, přičemž u obviněného byla s ohledem na zjištěnou pedofilii podstatně snížena ovládací schopnost.

2. Za tento zločin byl obviněný odsouzen podle § 187 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 40 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 30 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 84 a § 85 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 roků za současného vyslovení dohledu. Podle § 85 odst. 2 a § 48 odst. 4 tr. zákoníku mu byly uloženy přiměřené povinnosti řádně se podrobovat uloženému ochrannému léčení a zdržet se neoprávněných zásahů do práv a právem chráněných zájmů poškozeného. Podle § 99 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku bylo obviněnému uloženo i ochranné léčení psychiatrické – sexuologické ve formě ústavní. Poškozený byl s nárokem na náhradu nemajetkové újmy odkázán podle § 229 odst. 1 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Krajský soud v Brně jako odvolací soud usnesením ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 To 124/2021, podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné odvolání obviněného podané proti výroku o vině a trestu v uvedeném rozsudku.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání s poukazem na důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021), neboť tvrdil, že výrok o vině spočívá na nesprávném hmotněprávním posouzení skutku a bylo rozhodnuto o zamítnutí odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené pro takové rozhodnutí.

5. Nesprávné hmotněprávní posouzení obviněný spatřoval v existenci extrémního nesouladu mezi právními závěry a učiněnými skutkovými zjištěními, protože soudy v rozporu s § 2 odst. 5, 6 tr. ř. hodnotily důkazy jednostranně a nesprávně a bez přiměřených důvodů odmítly obhajobou navrhané vypracování nového znaleckého posudku k duševnímu stavu obviněného za situace, kdy znalkyně MUDr. Ž. H. ukončila svou činnost. Oba soudy postupovaly v rozporu s pravidlem *in dubio pro reo* a principem presumpce nevin (§ 2 odst. 2 tr. ř.).

6. Pro naplnění znaků zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku podle obviněného při neexistenci přímého důkazu chybí řetězec nepřímých důkazů, jež by prokazovaly existenci všech rozhodných skutečností. Za přímý důkaz nebylo možné označit výpověď poškozeného, která neobsahovala spontánní souvislé vyjádření, nebyla hodnocena nezáujatě a objektivně v souladu s ostatními důkazy. Poškozený pouze odpovídal na otázky, aniž by kdykoli soustavněji popsal průběh událostí. Pokládáné otázky byly návodné, a proto jeho výpověď není možné považovat za věrohodnou ve smyslu přímého důkazu, když ani své matce I. K. nepopsal průběh činu, neboť jen odpovídal na otázky „ano“ nebo „ne“ a výpovědi této svědkyně byly založeny na předání zprostředkovaných informací. Za dobu, během které mělo docházet k pohlavnímu zneužívání poškozeného, matka poškozeného nezjistila žádnou změnu v jeho chování či jakékoliv projevy, které by poukazovaly na to, že se poškozenému AAAAA děje něco nedovoleného. Znalec PhDr. J. M. vyhodnotil poškozeného jako obecně věrohodného, nikoliv však specificky, neboť ani před ním se poškozený nevyjádřil ke konkrétním okolnostem skutku.

7. Zjištěná posttraumatická stresová porucha, pro kterou byl poškozený umístěn do Centra sociálních služeb, měla příčinu v tom, že našel oběšeného přítele matky, nikoliv v jednání obviněného, jak vyplynulo i ze stanoviska znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, MUDr. E. Č. Pokud se měl obviněný dopouštět nedovoleného jednání v době od roku 2010 do konce roku 2017, v tomto období u poškozeného nebyly zjištěny žádné projevy podporující závěr o protiprávním jednání obviněného.

8. Vady ve znaleckém posudku znalkyně MUDr. Ž. H. z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie, obviněný spatřoval v tom, že jmenovaná v době provádění důkazu znaleckým posudkem u hlavního líčení již byla vymazána ze seznamu znalců. Soudy se pro ověření její odbornosti spokojily s tvrzením, že jako znalkyně skončila kvůli péči o manžela. Závěr o sexuální deviaci obviněného proto není podložen řádně provedeným důkazem, protože v době zpracování znaleckého posudku jako důkazu nebyly splněny podmínky podle § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech (dále jen „zákon č. 254/2019 Sb.“), a nesprávným byl i postup soudu prvního stupně, jestliže přibral tuto znalkyni *ad hoc*. Závěr soudů o nebezpečnosti obviněného pro jeho sexuální deviaci tudíž vychází z nezákonného důkazu, zejména pokud bylo zjištěno, že písemně zpracovaný posudek neobsahuje všechny promítané snímky ani jejich vyhodnocení [viz § 28 odst. 2 písm. f) zákona č. 254/2019 Sb.], a nesprávný byl i způsob vyšetření obviněného znalkyní.

9. K průběhu činu obviněný tvrdil, že žádným důkazem nebylo prokázáno, že by poškozeného hladil na prsou, osahával na celé tělo včetně intimních partií, třel mu penis a prováděl felaci, zasouval prsty do konečníku a požadoval, aby mu nezletilý sáhl na penis, neboť poškozený se o tom sám nikdy nezmnul a žádný jiný svědek nebyl přítomen takovému jednání. Jediné, co sdělil poškozený, bylo, že obviněný před ním chodil nahý, což však nenaplnňuje objektivní stránku žalovaného zločinu. Popis uvedených konkrétních praktik vychází z trestního oznámení uskutečněného matkou I. K., nikoliv z objektivně prokázaných skutečností, a proto nemůže být činěn závěr o spáchání zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku. Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně a jemu předcházející rozsudek Okresního soudu ve Znojmě a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu ve Znojmě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

10. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství k dovolání uvedla, že argumentace obviněného neodpovídá důvodům, jež označil, ale výhrady směřující výlučně proti nesprávným skutkovým zjištěním, opomenutým důkazům a procesně nepoužitelným důkazům jsou podřaditelné pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022. Podle současné právní úpravy odpovídá důvod dovolání původně uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. nynějšímu § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

11. Ke skutkovým zjištěním, proti nimž obviněný brojil a v nichž státní zástupkyně nezjistila vady, uvedla, že korespondují zejména s výpovědí poškozeného, jeho matky, otce a sestry, podstatnými byly též znalecké posudky vypracované jak na osobu poškozeného, tak obviněného. Závěr o věrohodnosti poškozeného soud opíral o výpověď, která odpovídala situaci i věku nezletilého AAAAA, jenž hovořil i o dalších sexuálně motivovaných kontaktech ze strany obviněného než pouze o tom, že doma chodil nahý. Věřodnosti poškozeného byla ze strany soudů věnována potřebná pozornost, jak vyplývá z rozsudku soudu prvního stupně, kde se vypořádal i s obhajobou obviněného. Odvolací soud se se závěry soudu prvního stupně ztotožnil a shledal, že postupoval v souladu s § 2 odst. 6 tr. ř., což dovodila i státní zástupkyně.

12. Státní zástupkyně neshledala nezákonným ani nevypracování revizního znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie, neboť soud prvního stupně se zabýval důkazním návrhem obviněného a rozhodl o jeho zamítnutí, protože nebylo zapotřebí doplňovat dokazování. Znalecký posudek MUDr. Ž. H. bylo možné považovat za procesně použitelný důkaz, neboť znalkyně při hlavním líčení uvedla důvod ukončení znalecké činnosti a jako *ad hoc* přibraná znalkyně potvrdila u hlavního líčení závěry znaleckého posudku. Odvolací soud v uvedeném neshledal vady a postup podle § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., jež zvolil soud prvního stupně, považoval za zákonný. Nešlo o nepoužitelný důkaz (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. [5 Tdo 219/2002](#)), a protože státní zástupkyně nezjistila žádné vady namítané v dovolání, navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl toto dovolání jako zjevně neopodstatněné.

13. Obviněný na vyjádření státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství do dne konání neveřejného zasedání písemně nereagoval.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

15. Napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející může Nejvyšší soud přezkoumat jen na podkladě dovolání relevantně opřené o některý z důvodů vymezených v ustanoveních § 265b odst. 1, 2 tr. ř., proto dále posuzoval, zda je podané dovolání důvodné.

IV.

Obecně k důvodům dovolání

16. Obviněný v dovolání označil důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. s tím, že namítá vady spočívající v nesprávném právním posouzení skutku a že odvolací soud zamítl jeho odvolání, aniž byly splněny procesní podmínky pro takový postup, což jsou výhrady, které odpovídají znění trestního řádu před novelou provedenou zákonem č. 220/2021 Sb., která nabyla účinnosti od 1. 1. 2022, ač obviněný podal dovolání až dne 15. 2. 2022, tj. za účinnosti uvedené novely. Podle ní uvedené označení důvodů nyní odpovídá § 265b odst. 1 písm. h) a m) tr. ř. Nejvyšší soud ve své přezkumné činnosti vycházel ze zásady platné pro trestní řízení, že procesní úkony se zásadně provádějí podle trestního řádu účinného v době konaného řízení (viz rozhodnutí pod č. [13/2014](#) Sb. rozh. tr.) a při rozhodování v této trestní věci po 1. 1. 2022 aplikoval normy trestního práva procesního účinné v době, kdy se rozhoduje, tj. postupoval podle trestního řádu ve znění jeho novely účinné od 1. 1. 2022.

17. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. [od 1. 1. 2022 důvod podle písm. m)] spočívá v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku

nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. [nyní písm. a) až l)]. Obviněný zaměřil své dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 To 124/2021, a rozsudku Okresního soudu ve Znojmě ze dne 3. 5. 2021, sp. zn. 17 T 86/2020.

18. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [nyní písm. h) tr. ř.] lze dovolání podat, jestliže napadená rozhodnutí a jim předcházející řízení vykazují vady spočívající v nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení [shodně jako předchází důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. Tento důvod slouží k přezkoumání správnosti právního posouzení činu, tj. právní kvalifikace skutku, jak byla v původním řízení učiněna, a její souladnosti s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo správnosti jiného hmotněprávního posouzení. Přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat rozsah provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. na podkladě tohoto důvodu v zásadě není možné, poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotněprávních.

19. Tyto zásady lze prolomit, jestliže nebyly dodrženy zásadní požadavky spravedlivého procesu (srov. článek 6 Listiny základních práv a svobod a články 36 a 38 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod), neboť rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. [I. ÚS 125/04](#), ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. [I. ÚS 55/04](#), ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. [I. ÚS 554/04](#), a stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 38/14](#)). Ústavní soud vymezil taktéž zobecňující podmínky, při jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulátů spravedlivého procesu, a to v případě opomenutých důkazů, případně důkazů získaných a posléze i použitých v rozporu s procesními předpisy, nebo pokud je zjištěno svévolné hodnocení důkazů provedené bez jakéhokoli akceptovatelného racionálního logického základu (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. [III. ÚS 177/04](#), a ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 570/03](#), aj.).

20. Podle obsahu dovolání obviněný popsanými výhradami nenaplnil důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve stávající právní úpravě [dříve podle písm. g)], neboť brojil zejména proti učiněným skutkovým zjištěním a procesním postupům soudů nižších stupňů. Námitky obviněného je však možné podřadit pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, jenž byl do trestního řádu nově vložen ve znění „jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy“. Tento důvod je dán třemi alternativami procesních vad, pro které rozhodná skutková zjištění mají určující význam pro naplnění znaků trestného činu nemohou obstát, a postačí, když je naplněna alespoň jedna z nich. Vždy však je třeba, aby v jejich důsledku byla zpochybněna skutková zjištění, která mají určující význam pro naplnění znaků trestného činu, jenž je na nich založen. Prostřednictvím tohoto důvodu nelze zpochybňovat jakoukoliv skutkovou okolnost, s níž se obviněný neztotožnil, ale jen takovou, která je rozhodná pro naplnění některého ze znaků skutkové podstaty posuzovaného trestného činu.

21. Posoudí-li se dovolání podle vymezení důvodů dovolání a principů, na nichž jsou rozvedené důvody založeny, lze shledat, že pokud obviněný poukazoval na to, že znalecký posudek byl před soudem stvrzován znalkyní, která již nebyla zapsána v seznamu znalců, a tento postup považoval za vadný a v důsledku toho z něj plynoucí zjištění za nepoužitelná jako důkaz, jde o alternativu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, spočívající v tom, že „skutková

zjištění jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech“. Tvzení, že soudy nedůvodně nenechaly vypracovat jiný znalecký posudek, lze podřadit pod alternativu, že nebyly „nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy“. Namítal-li obviněný, že soudy vadně vycházely z výpovědi poškozeného, která nebyla dostatečným důkazem, a že jeho vina na posuzovaném zločinu zůstala neobjasněna, jde o alternativu „že skutková zjištění jsou ve zjevném rozporu s provedenými důkazy“.

22. Nejvyšší soud proto na podkladě tohoto dovolání posuzoval jeho důvodnost (§ 265f odst. 1 tr. ř.) při dodržení zásady, že není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. [8 Tdo 849/2006](#)).

V.

K námitkám obviněného

23. Výhrady obviněného směřovaly proti úplnosti provedeného dokazování a jeho správnosti. Neúplnost dokazování spojoval s nutností provedení nového znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie a psychologie, zpracovaného znalkyní MUDr. Ž. H., která v době, kdy byla vyslýchána jako znalkyně, již nebyla zapsána v seznamu znalců. Uvedená okolnost podle obviněného bránila v tom, aby byl znalecký posudek použit jako důkaz, a proto se domáhal zpracování jiného posudku.

24. Nejvyšší soud nepovažuje tyto námitky obviněného za důvodné, protože postup soudů nevykazoval vady, které by založily pochybnosti o procesní použitelnosti zmíněného znaleckého posudku. Znalkyně MUDr. Ž. H. podle obsahu spisu byla přiřazena opatřením Policie České republiky ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. KRPB-98873-97/TČ-2018-060073-AŠI, jako znalkyně Krajského soudu v Hradci Králové k podání znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie a psychologie. Písemně jej zpracovala dne 28. 8. 2018. Podle jejího prohlášení prostřednictvím videokonference u hlavního líčení dne 3. 5. 2021 ke dni 31. 12. 2020 ukončila svou znaleckou činnost z osobních důvodů, konkrétně vzhledem k nutnosti starat se o nemocného manžela.

25. Podle protokolu o hlavním líčení konaném dne 3. 5. 2021 soud na toto zjištění reagoval tak, že za účelem jejího výsledku k obsahu zpracovaného posudku přibral MUDr. Ž. H. jako osobu vykonávající jednorázově znaleckou činnost (*ad hoc*) podle § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 254/2019 a jako znalkyni ji prostřednictvím videokonference před podáním znalecké výpovědi poučil podle § 106 tr. ř. (§ 26 zákona č. 254/2019 Sb.). V návaznosti na toto poučení uvedla, že od 31. 12. 2020 již není evidována jako soudní znalkyně, což soud prvního stupně ověřil lustrací v seznamu znalců, neboť se vzdala znalecké činnosti kvůli péči o těžce nemocného manžela. Přitom vyloučila, že by důvodem ukončení znalecké činnosti byly jakékoli výhrady odborného charakteru. Soud postupoval analogicky podle § 26 odst. 1 písm. a) až c) zákona č. 254/2019 Sb. (znalecký posudek byl již vypracován, ale nedošlo k jeho provedení jako důkazu v hlavním líčení) a rovněž zaznamenal námitky obhajoby proti tomuto postupu a požadavky na přezkoumání důvodů ukončení činnosti znalkyně, jakož i výhrady vůči úplnosti a přezkoumatelnosti závěrů obsažených ve znaleckém posudku. Podle § 5 odst. 2 zákona č. 254/2019 Sb. MUDr. Ž. H. opětovně složila slib znalce a přednesla znalecké závěry v souladu s písemným zpracováním posudku, reagovala na dotazy obhajoby (viz protokol o hlavním líčení v trestním spise). Obsah přezkoumávaných rozhodnutí svědčí o tom, že soudy vysvětlily své postupy, a to i v reakci na námitky o porušení pravidel spravedlivého procesu. Rovněž se vypořádaly s tím, proč není nutné opatřit nový znalecký posudek, jak obhajoba požadovala.

26. Namítal-li obviněný v dovolání, že popsáný postup je nesprávný a soud měl nechat zpracovat nový posudek, Nejvyšší soud se s ním neztotožnil. Z výsledků provedeného dokazování vyplynulo, že písemný posudek zpracovala MUDr. Ž. H. v době, kdy byla zapsána v seznamu znalců vedeného u Krajského soudu v Hradci Králové pro obor zdravotnictví, odvětví sexuologie a psychologie. V souladu s touto odbornou způsobilostí zpracovala znalecký posudek v listinné podobě na základě

opatření policejního orgánu dne 28. 8. 2018. Byl proto zachován formální postup pro zpracování uvedeného znaleckého posudku stanovený v § 105 tr. ř. a postupovalo se i v souladu se zákonem č. 254/2019 Sb.

27. V uvedeném postupu Nejvyšší soud neshledal vady, protože soud danou situaci řešil v souladu s podmínkami stanovenými v § 105 odst. 3 tr. ř. Předseda senátu soudu, před kterým se v době uvedených námitek řízení vedlo, posoudil výhrady jako neopodstatněné z důvodů, které vyložil, a dále postupoval podle § 106 tr. ř. V souladu s ustanovením § 26 odst. 1, odst. 5 písm. a) zákona č. 254/2019 Sb. při hlavním líčení předseda senátu shledal, že pokud znalkyně ukončila svou znaleckou činnost výlučně z osobních důvodů, tak ji s jejím souhlasem ustanovil k jednorázovému výkonu znalecké činnosti, a to za splnění podmínek stanovených v § 26 odst. 3 zákona č. 254/2019 Sb. Vzhledem k tomu, že námitkám obhajoby proti znaleckému posudku z uvedených důvodů nevyhověl a oznámil obviněnému a jeho obhájci, proč tak učinil, i to, proč neshledal důvod k tomu, aby byl přibrán znalec nový, mohl znalkyni vyslechnout k jí dříve zpracovanému posudku podle § 108 tr. ř. Postupoval podle § 105 odst. 3, § 106 a § 108 odst. 1 tr. ř. při respektu k pravidlům stanoveným v zákoně č. 254/2019 Sb., neboť samotné aktivní ukončení činnosti znalkyně neznamená, že by její posudek nemohl být v dalším řízení použit jako důkaz, pokud byl zpracován v souladu se všemi zákonnými podmínkami. Z uvedených důvodů námitky obviněného nejsou důvodné, protože skutečnost, že po zpracování znaleckého posudku znalcem zapsaným v seznamu znalců za splnění podmínek § 105 tr. ř. a zákona č. 254/2019 Sb. znalec ukončí svou znaleckou činnost podle § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb. tím, že podá oznámení o jejím ukončení, nebrání v tom, aby jako osoba zpracovávající znalecký posudek byl za splnění podmínek podle § 108 tr. ř. vyslechnut jako znalec. Učinit tak může, byl-li poučen o významu znaleckého posudku ve smyslu § 106 tr. ř., složil-li slib podle § 5 odst. 2 zákona č. 254/2019 Sb. (viz § 26 odst. 3 zákona č. 254/2019 Sb.) a nebrání-li takovému postupu důvody pro vyloučení stanovené v § 18 zákona č. 254/2019 Sb. Vychází se zde totiž z konceptu znalce *ad hoc*, který počítá s tím, že osoba, která složila znalecký, byť pro jediný případ, vykonává tuto znaleckou činnost podle zákonných ustanovení ji regulujících, bere na sebe povinnosti a vstupuje do práv spojených s výkonem znalecké činnosti (viz § 18 odst. 2 zákona č. 254/2019 Sb.).

28. Obviněný brojil neopodstatněně i proti tomu, že soud postupoval s odkazem na § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., jenž zavádí podmínky pro ustanovení osoby nezapsané v seznamu znalců znalcem (*ad hoc*) proto, že by podání znaleckého posudku znalcem bylo spojeno s nepřiměřenými náklady nebo obtížemi. I toto hledisko bylo doloženo, neboť šlo o zohlednění nákladů, jež by přineslo nové vypracovávání znaleckého posudku v situaci, kdy jeden znalecký posudek existoval a zpracoval ho v té době činný soudní znalec. Navíc by takový postup vedl k průtahům v trestním řízení a byl by spojen s dalšími obtížemi, které by představovaly nové vyšetření obviněného a další komplikace v prováděném dokazování.

29. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že v posuzované věci nebyly důvody pro vyhovění požadavku obviněného na to, aby soud přezkoumával okolnosti, pro něž znalkyně MUDr. Ž. H. oznámením ukončila svou znaleckou činnost. K uvedenému lze poukázat na ustanovení § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., podle něhož oprávnění vykonávat znaleckou činnost může zaniknout i oznámením o ukončení znalecké činnosti, a to k poslednímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž bylo oznámení doručeno Ministerstvu spravedlnosti. Jde o jeden ze způsobů zániku oprávnění vykonávat znaleckou činnost, jenž je dán přímo ze zákona a nastává v případě existence rozhodné události, přičemž oznámení o ukončení činnosti přísluší pouze osobě znalce, nikomu jinému. Jde o osobní rozhodnutí znalce učiněné oznámením, které není nikterak formalizováno, lze ho učinit jakýmkoliv způsobem, z něhož je seznatelná a ověřitelná totožnost znalce. Ministerstvo spravedlnosti bez zbytečného odkladu zaznamená do seznamu znalců, že došlo k zániku oprávnění vykonávat znaleckou činnost. Nekoná se řízení, ani nejde o rozhodnutí; takový postup by přicházel v

úvahu pouze v případech podle § 14 odst. 1 zákona č. 254/2019 Sb., podle něhož příslušný orgán rozhoduje o zrušení oprávnění vykonávat znaleckou činnost, pokud již znalec nesplňuje zákonem předepsané podmínky pro výkon znalecké činnosti (viz komentář k § 14 zákona č. 254/2019 Sb., dostupný v právním informačním systému Beck-online ke dni 30. 3. 2022).

30. V přezkoumávané věci soudy vycházely z vyjádření znalkyně, které považovaly za věrohodné, neboť nic (kromě pochybností obhajoby) nesvědčilo o tom, že svoji znaleckou činnost neukončila dobrovolně z jí uváděných důvodů, zejména neexistovalo žádné rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti, na základě něhož by bylo její znalecké oprávnění zrušeno. Znalkyně oznámila ukončení své znalecké činnosti za podmínek § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 254/2019 Sb., podle kterého jde o individuální akt, u něž se důvody neuvádějí, nejsou tedy zákonnou podmínkou. Proto i v tomto řízení nebyl soud povinen se zabývat důvody, neboť ty byly dány pouze na straně znalkyně, která po odborné stránce stále pracuje jako lékařka psychiatrické léčebny na sexuologickém oddělení, kde do nedávna působila jako primárka.

31. Nutnost vypracování jiného psychologického znaleckého posudku nevyplynula ani z výhrad obviněného proti jeho obsahu. Pokud byly pochybnosti o jeho úplnosti, byl posudek doplněn výsledkem znalkyně u hlavního líčení dne 3. 5. 2021, kdy byla k metodám znaleckého zkoumání obhajobou několikrát dotazována a všechny nejasnosti vysvětlila. Soudy se zabývaly obsahem daného posudku, respektovaly jeho význam a nezanedbaly požadavek kritického hodnocení všech důkazů, hodnotily ho stejně pečlivě jako každý jiný důkaz a s ním i celý proces utváření znaleckého důkazu, včetně přípravy znaleckého zkoumání, opatřování podkladů pro znalce, průběhu znaleckého zkoumání, jakož i věrohodnosti teoretických východisek, jimiž znalkyně odůvodnila své závěry (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. [III. ÚS 299/06](#)). Na námitku obviněného o opomenutém důkazu reagoval soud prvního stupně ve svém rozsudku, kde uvedl, že nebyly dány podmínky stanovené v § 109 větě druhé tr. ř. a proč uvedené doplnění dokazování považoval za nadbytečné. Nejde o extrémní vadu spočívající v tzv. opomenutých důkazech, neboť soud nezaložil nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí, ale ani jeho protiústavnost (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 802/02](#)). Nešlo ani o důkaz, který by nebyl hodnocen způsobem stanoveným zákonem, tj. důkaz, o němž v řízení nebylo soudem rozhodnuto (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. [II. ÚS 262/04](#), ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. [I. ÚS 118/09](#), či ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. [III. ÚS 3320/09](#), a další).

32. Proto Nejvyšší soud nepovažoval za důvodné výhrady obviněného proti uvedenému znaleckému posudku a postupu soudů s ním spojenému.

33. Nepřisvědčil ani námitkám obviněného směřujícím proti nedostatečnému objasnění objektivní stránky zločinu, jenž mu je kladen za vinu, pro způsob, jakým vypovídal poškozený nezletilý AAAAA. Podle obsahu přezkoumávaných rozhodnutí je zřejmé, že soud prvního stupně věnoval výpovědi tohoto svědka potřebnou pozornost, měl k dispozici řetězec nepřímých důkazů a obsah výpovědi poškozeného, která byla přímým důkazem. V intencích § 2 odst. 6 tr. ř. s ohledem na tyto důkazy a v souvislosti s nimi posuzoval i obsah výpovědi poškozeného, která nebyla osamoceným důkazem, ale soud se opíral též o svědectví I. K., nezletilé BBBBB (pseudonym), R. K., A. T. a rovněž vycházel ze závěrů znalců MUDr. E. Č., PhDr. J. M. a MUDr. Ž. H., kteří u hlavního líčení vysvětlili a potvrdili výsledky jejich zkoumání obsažené ve znaleckých posudcích z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie dětí a dospělých, oboru školství a kultura, odvětví psychologie, specializace psychologie dospělých, dětí a mladistvých, a oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a sexuologie. Soud hodnotil též listinné podklady, a to zejména zprávy o gynekologickém vyšetření nezletilé BBBBB, zprávu společnosti S., sdělení Centra sociálních služeb, Krizového centra pro děti a dospívající, zprávy ze školy poškozeného a další (viz výčet důkazů popsanych v rozsudku soudu prvního stupně). Odvolací soud reagoval na výhrady obviněného, jež vznesl vůči důslednosti soudu prvního stupně při hodnocení důkazů a správnosti učiněných skutkových zjištění, přezkoumal odsuzující rozsudek a

shledal, že soud prvního stupně postupoval v souladu s § 2 odst. 5, 6 tr. ř., při formulování skutku se nedopustil žádných pochybení, zvolil odpovídající právní kvalifikaci, důsledně se vypořádal s obhajobu vznesenou obviněným a dostatečně odůvodnil své úvahy a závěry.

34. Brojil-li obviněný proti způsobu, jakým poškozený vypovídal, zejména že nereprodukoval samostatně prožité události, nelze přisvědčit těmto vzneseným námitkám. Poškozený je osobou dlouhodobě pohlavně zneužívanou, blízkou obviněnému a z hlediska věku i na něm spáchané trestné činnosti obětí zvláště zranitelnou, a proto u něj bylo třeba užít ustanovení § 102 odst. 1 tr. ř., v němž se realizuje právě tato zvýšená ochrana dětí, tudíž jeho uplatnění nelze podmiňovat jen hlediskem ustanovení článku 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Je-li tedy svědek mladší osmnácti let vyslýchán o okolnostech uvedených v § 102 odst. 1 tr. ř. již v přípravném řízení (§ 164 odst. 1 věta třetí tr. ř.), je nutno už v tomto stadiu řízení dbát na použitelnost takového důkazu v hlavním líčení a provádět výslech tak, aby nemusel být opakován, ale zároveň aby nebyl zpochybnitelný z hlediska kontradiktorního charakteru jeho provedení. Posoudí-li se v této věci způsob, jak poškozený vypovídal, nevzbuzuje pochybnosti to, že sám plynule nepopisoval prožité události, protože toho nebyl vzhledem ke své citové deprivaci i osobnostní struktuře schopen, a nelze odhlédnout ani od intimní sexuální problematiky, o kterou v této věci šlo. Je třeba mít na paměti, že mezi hlavní charakteristiky staršího školního období patří emoční nevyváženost, labilita, problémy se sebedřívěním, nástup puberty a somatosexuální zralosti, kdy děti procházejí kritickým obdobím tzv. krize identity. Dítě staršího školního věku má problémy s přijetím sebe sama (v oblasti těla i povahy), snaží se pochopit vlastní nitro a možnosti změny povahy, prožívá určité věci hlouběji a má problémy se sebehodnocením. Toto období je charakteristické v oblasti sociální zvýšenou kritičností především k autoritám, touhou po věrném příteli a navazováním vztahů mezi chlapci a děvčaty, které nabývají erotické povahy (viz VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Karolinum Press, 2012, s. 358 až 365). Se znalostí těchto aspektů je třeba přistupovat k posuzování výpovědi poškozeného v návaznosti na výsledky provedeného dokazování. Podle znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie dětí a dospělých, a z oboru školství a kultura, odvětví psychologie, specializace psychologie dospělých, dětí a mladistvých, jež zpracovali znalci MUDr. E. Č. a PhDr. J. M., poškozený zpracovával události prožité s obviněným negativně a chování obviněného – chození bez oblečení, osahávání poškozeného i na penisu, po těle, tedy zjevně sexuálně motivované – nevnímal dobře, vyjadřoval obavy a strach. Poškozený je z osobnostního pohledu uzavřený, otevřeně se nesvěřuje. Pocit si často nechával pro sebe, tlumil je v sobě a potlačoval, což rovněž vysvětlovalo, že prohlásil, že by proběhlé události nehlásil, pokud by to matka I. K. nezjistila od jeho nezletilé sestry BBBB, která hovořila o „láskování s obviněným“. Nelze pominout, že termín „láskování“ popisovala jak I. K., tak i poškozený. Soudy zvažovaly nejen způsob, jakým poškozený událost popisoval, ale i to, jak odpovídal na pokládané otázky. Lze jen dodat, že takový způsob výslechu není vyloučen. I když má svědek popsat vlastními slovy průběh události, může tak učinit jen tehdy, když je toho schopen (viz § 101 odst. 2 tr. ř.). Povinností orgánů činných v trestním řízení je, aby taková možnost – souvisle vypovědět vše, co sám o věci ví – byla svědkovi dána. Pokud však svědek sám nevyužije této možnosti, je na orgánu činném v trestním řízení, aby prováděl výslech tak, aby šetřil osobnost svědka, obzvláště, jde-li o dítě (viz § 102 tr. ř.), a to zejména, jde-li o osobní údaje nebo o intimní oblast. Nelze přitom pominout ani to, že šlo o otázky směřující do intimní oblasti, které je třeba klást zvláště šetrně (viz § 101 odst. 3 tr. ř.). Posoudí-li se v přezkoumávané věci způsob kladení otázek poškozenému ze strany policejního orgánu a odpovědi poškozeného na ně, nevzbuzuje tento postup pochybnosti a nelze mu vytýkat ani to, že by byl proveden v rozporu s procesními pravidly. Kontext, který z tohoto způsobu výslechu vzešel, lze považovat za výpověď poškozeného, z níž jsou průběh činu, případně jeho jednotlivosti, zcela zřejmé.

35. Soud při posuzování věrohodnosti poškozeného reflektoval i pasáže jeho výpovědi, které naopak vyzněly ve prospěch obviněného a kde nezletilý AAAAA popsal, že jej obviněný „nenutil násilím, nechtěl mu to dělat pusou, do zadečku a podobně“, tudíž ačkoli měl možnost zdůraznit negativní

jednání vůči své osobě, neučinil tak. Význam pro posouzení věrohodnosti poškozeného mělo i to, že řešil citlivou otázku své vlastní sexuální orientace, obával se vlastního selhání a možnosti homosexuální orientace, s níž se nechtěl ztotožnit, a své podlehnutí obviněnému si vyčítal. Posuzovány byly i záznamy poskytnuté ze školních zařízení.

36. Úvahy soudů směřovaly i k ověření možnosti zmanipulování poškozeného ze strany jeho matky a v reakci na obhajobu obviněného zvažovaly tuto možnost, avšak s ohledem na provedené dokazování ji vyloučily. Z obsahu napadených rozhodnutí a způsobu, jakým se soudy vypořádaly se všemi rozhodnými skutečnostmi, jakož i s výhradami obviněného, vyplývá, že zejména soud prvního stupně věnoval posouzení věrohodnosti poškozeného potřebnou pečlivost a podrobně rozvedl, z jakých důkazů vycházel a jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení. Se stejnou důsledností přiměřeně reagoval na výhrady obviněného. Postupoval při plném respektu k zásadám uvedeným v § 2 odst. 6 tr. ř., věrohodnost poškozeného posuzoval se zřetelem na všechny ve věci provedené důkazy, které hodnotil jak jednotlivě, tak i ve vzájemných souvislostech, své závěry dostatečně a podrobně v bodě 32. rozsudku odůvodnil a posuzoval i s tím spojenou pravdivost verze skutku, kterou předložila jeho matka I. K. na základě prožitků, které jí poškozený popisoval.

37. Obdobnými námitkami se dostatečně zabýval i odvolací soud, který jim v rámci svého přezkumu nepřisvědčil a naopak se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, jenž kladl důraz na přesvědčivost tvrzení poškozeného, kterou dovozoval i ze způsobu, jak popisované skutečnosti podával a jak na dotazy o intimních otázkách reagoval. Přitom trestná činnost obviněného vyšla najevo náhodně, mimo vůli poškozeného, když obviněného náhodně přistihla mladší sestra poškozeného BBBBB, která se svěřila matce, že viděla, jak se „láskovali“, tedy uvedla chování obviněného k poškozenému způsobem odpovídajícím svému věku čtyř let. Nelze přehlédnout, že soudy se zabývaly též osobností poškozeného a vycházely zde ze závěrů znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie dětí a dospělých, a z oboru školství a kultura, odvětví psychologie, specializace psychologie dospělých, dětí a mladistvých. Z dokazování nevyšla najevo ani žádná motivace, která by svědčila pro nepravdivé výpovědi poškozeného proti obviněnému z důvodu ovlivnění jeho matkou.

38. Nejvyšší soud nezjistil známky libovůle soudů nebo jejich snahy vyhnout se plnění svých povinností při zajišťování rozsahu a způsobu provedení dokazování. V projednávané věci nejde ani o případnou existenci tzv. deformace důkazů, tj. vyvozování skutkových zjištění, která v žádném smyslu nevyplývají z provedení dokazování (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. [IV. ÚS 1235/09](#), či ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. [III. ÚS 398/97](#)). Odůvodnění rozhodnutí opřené o skutkový stav zjištěný na základě řetězce navzájem si neodporujících nepřímých důkazů nelze *a priori* považovat za méně přesvědčivé, než takové, které by vyplývalo z přímých důkazů, a to ani tehdy, bylo-li možno dokazování doplnit ještě o další nepřímé důkazy (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2013, sp. zn. [IV. ÚS 2228/12](#)).

39. Nejvyšší soud neshledal podmínky pro závěr o naplnění důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho novém znění podle novely trestního řádu provedené zákonem č. 220/2021 Sb., protože skutková zjištění učiněná soudy jsou dostatečná, odpovídají všem požadavkům pro naplnění znaků trestného činu podle § 187 odst. 1, 2 tr. zákoníku a nejsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Naopak, jak bylo popsáno výše, bylo zjištěno, že uvedená skutková zjištění soudy na základě provedení dokazování správně prokázaly a vyhodnotily, přičemž postupovaly v souladu s pravidly stanovenými v § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

40. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud mohl posoudit důvodnost dovolání toliko na základě odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí a příslušného spisu, z nichž je patrné, že napadená rozhodnutí ani jim předcházející řízení netrpí vytýkanými vadami a veškeré závěry učiněné soudy mají podklad v obsahu spisu i v napadených rozhodnutích, stejně jako v zákonné úpravě a na ni navazující judikatuře soudů, odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i

odst. 1 písm. e) tr. ř.